

Національна академія сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного

Кафедра РВ і А

КОРИГУВАННЯ ВОГНЮ АРТИЛЕРІЇ

**Викладач – ГАВРЮШИН Євген
Володимирович**

**Слава тим, хто на погонах носять схрещені
стволи!**

**Тактика – наука
перемагати!!!!**

**КОРИГУВАННЯ ВОГНЮ
АРТИЛЕРІЇ**

ТЕМА 1: *„ Основи роботи на спостереженому пункті.”*

ЗАНЯТТЯ 2: *“Зміст розвідданих по цілі.”*

Мета заняття:

- 1. Дати поняття про види артилерії, порядок її застосування, завдання стрільби, види вогню артилерії;**
- 2. Дати поняття про точність способів визначення установок для стрільби на ураження, значення безпечних віддалень наших військ від цілі, що підлягає ураженню вогню артилерії;**
- 3. Дати поняття про роль коректувальника вогню артилерії**

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Правила стрільби і управління вогнем наземної артилерії. (Група, дивізіон, батарея, взвод, гармата). – Львів: АСВ, 2014.

Коректувальник артилерійського вогню: Навчально-методичний посібник/ О.В Вахнін, М.В.Баландін, В.В.Вознюк– Львів: НАСВ, 2016.

Перше навчальне питання

Особливості вибору СП в різних умовах. Організація розвідки на СП. Зміст розвідувальних даних по цілі.

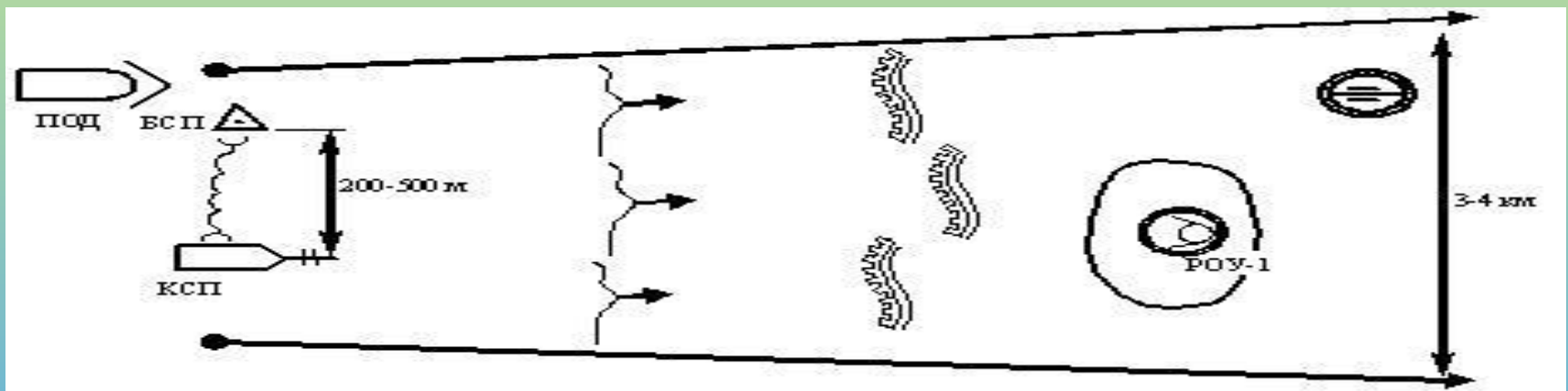

Для виконання задач розвідки і обслуговування стрільби артилерії підрозділи оптичної розвідки розгортаються у **бойовий порядок**.

Бойовий порядок повинен забезпечувати швидке й надійне виконання поставлених задач, безперервну взаємодію з артилерійськими підрозділами, можливість швидкого маневру в ході бою, а також найкраще використання захисних і маскувальних властивостей місцевості.

Бойовий порядок підрозділів оптичної розвідки складається з командно-спостережного пункту (КСП), передового і бокового спостережних пунктів, які розгортаються за наявності сил і засобів артилерійської розвідки та пункту обробки даних

Взвод розвідки може розгортатися на фронті 200-500 м і вести розвідку в смузі шириною 3-4 км.

Відділення розвідки (обслуга командирської машини) розгортає спостережний пункт на місцевості і веде розвідку в секторі до 3-00 (в смузі 1-2 км).

Командно-спостережний пункт взводу розвідки призначений для ведення розвідки противника та місцевості, управління підлеглими силами і засобами розвідки, обслуговування стрільби артилерії і для спостереження за діями загальновійськових підрозділів.

Передовий спостережний пункт призначений для ведення розвідки противника і місцевості безпосередньо перед фронтом передових загальновійськових підрозділів, підтримки більш тісного зв'язку з ними і обслуговування стрільби по цілях, що не спостерігаються з командно-спостережного пункту.

Боковий спостережний пункт призначений для ведення розвідки противника і місцевості в районах, що не спостерігається з командно-спостережного пункту, для засічки цілей (спряжене спостереження) і обслуговування стрільби по цілях, що не спостерігаються з командно-спостережного пункту.

Підготовка спостережних пунктів до роботи включає:

вибір і заняття спостережного пункту;

орієнтування приладів;

топогеодезичну прив'язку спостережного пункту;

вибір орієнтирів і складання схеми орієнтирів;

встановлення зв'язку з вогневими підрозділами та старшим

командиром;

інженерне обладнання та маскування спостережного пункту.

Спостережні пункти повинні відповідати таким вимогам:

забезпечувати виконання поставлених задач;

мати добрий огляд місцевості, що знаходиться перед фронтом і в глибині оборони противника в смузі (секторі) розвідки;

мати приховані підступи;

бути невидимими для спостереження противника;

забезпечувати розміщення особового складу, засобів зв'язку та техніки.

Найвигіднішими місцями для розміщення спостережних пунктів є:

- схили висот, що звернені в бік противника;
- ділянки місцевості, які знаходяться за 200-300 м перед лісом, кущами, садом або гаєм;
- високі дерева в глибині лісу або на узліссі лісових масивів;
- горища, верхні поверхи будинків та фабричні (заводські) труби.

Розвідка за допомогою оптичних та електронно-оптичних приладів включає:

- вивчення місцевості у розташуванні противника;
- спостереження за діями противника для виявлення його живої сили, вогневих засобів, оборонних споруд та інших цілей;
- визначення положення (координат) цілей, їх розміру та вивчення характеру дій цілей;
- спостереження за положенням та діями своїх військ.

Вивчення місцевості включає:

топографічне орієнтування на місцевості і порівняння карти з місцевістю;

вибір орієнтирів і визначення їх координат;

визначення полів невидимості зі спостережного пункту;

визначення ділянок місцевості в розташуванні противника, зручних для розміщення його спостережних пунктів, вогневих позицій артилерії, ПТРК, позицій тактичних засобів ядерного і хімічного нападу та інших об'єктів розвідки.

Для ведення розвідки противника призначають:

взводу розвідки – смугу розвідки і райони особливої уваги;

відділенню розвідки – смугу (сектор) розвідки або напрямок розвідки;

розвіднику – сектор (об'єкт) або напрямок розвідки.

Під час чергування розвідник повинен:

вести спостереження за противником;

знати положення своїх військ і спостерігати за їх діями;

визначати місцеположення розвіданої цілі найбільш точним у даних умовах способом;

записувати у журнал розвідки і обслуговування стрільби відомості про розвідані цілі і про все помічене у розташуванні противника;

засікати вибухи снарядів (мін) при обслуговуванні стрільби своєї артилерії;

до наступу темного часу підготуватися до ведення розвідки вночі.

Розвідник, який доповідає командирі про розвідану ціль, вказує: положення цілі на місцевості, її найменування, характерні ознаки цілі і місцевості біля неї, а також характер діяльності цілі.

Наприклад:

- 1. «Орієнтир третій, ліворуч 15, вище 4, кулемет на узліссі гаю «Клин», веде вогонь».***
- 2. «Орієнтир перший, праворуч 30, нижче 5, танк в окопі».***
- 3. «Дирекційний 34-80, відстань 1850, ПТРК в окопі, виконав 2 пуски».***

Розвідник повинен завжди знати положення своїх передових підрозділів, значення сигналів, які вони подають.

Свої спостереження розвідник доповідає командирю, наприклад;

«Орієнтир другий праворуч 30, далі 200, наші танки вийшли на поле «Зелене».

Засічка цілей (орієнтирів, реперів) зі спостережних пунктів проводиться за допомогою орієнтованих оптичних приладів. У ході засічки визначають полярні або біполярні координати цілі (орієнтира, репера), а потім розраховують їх прямокутні координати.

Засічка цілі може проводитися:

з одного спостережного пункту за допомогою
далекоміра або кутомірного приладу і секундоміра;
з пунктів спряженого спостереження.

Розвідувальні відомості, які добуваються підрозділами оптичної розвідки, мають різну вірогідність, точність і повноту, внаслідок чого вони повинні ретельно оброблятися.

Попередню оцінку важливості розвідувальних відомостей проводять з метою виявлення об'єктів (цілей), ураження яких необхідно провести негайно, або обстановки, що склалася і, що вимагає негайного прийняття рішення вищим командиром (начальником).

Аналіз відомостей про кожен об'єкт (ціль) полягає у нанесенні його на великомасштабний планшет (карту) і у порівнянні відомостей про нього з отриманими раніше відомостями: за характером об'єкта, місцем і часом виявлення демаскуючих ознак з метою встановлення факту підтвердження вже відомого об'єкта (цілі) або виявлення нового.

Оцінка відомостей про об'єкт (ціль) полягає в установленні:

ступеня його вірогідності з урахуванням характеру виявлених демаскуючих ознак, а також відповідності розташування і характеру дії об'єкта з обстановкою, що склалася реально;

своєчасності відомостей з урахуванням часу виявлення об'єкта, характеру його дії і ступеня рухомості;

точності визначення координат об'єкта (ціль).

Розвідувальні дані про об'єкти (цілі), отримані у результаті обробки, повинні мати:

номер, найменування об'єкта (цілі) і характер його діяльності;

розмір об'єкта (цілі) або його елементів по фронту і глибині;

ступінь інженерного обладнання і захищеність об'єкта (цілі);

час і засоби виявлення об'єкта (цілі), а також характеристику

точності визначення координат.

Друге навчальне питання

Демаскуючі ознаки цілей, класифікація спостережених цілей за їх характером і ступенем укриття.

До демаскуючих ознак цілей відносять:

характерне розміщення об'єктів;

ознаки діяльності – рух, звуки, вогні, дим, пил і т. ін.;

сліди діяльності – витоптані місця, нові стежки, сліди багать, залишки будівельних матеріалів, свіжий ґрунт і т. ін.;

характерні риси об'єктів;

колір об'єктів, якщо він відрізняється від кольору навколишньої місцевості;

відблиски від скелець та металевих деталей, які нефарбовані;

тіні на самих об'єктах та тіні, що падають від них.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Артилерія

Артилерія займає, як правило, закриті вогневі позиції на відстані 3-8 км від переднього краю, внаслідок чого виявлення батарей противника, що не ведуть вогонь, значно ускладнене.

Стріляючі батареї на закритих вогневих позиціях можуть бути виявлені:

за спалахом та звуком пострілів;

за пилом, що здіймається над вогневою позицією після пострілу (при сухому ґрунті);

за димом, що здіймається у момент пострілу із-за укриття у вигляді напівпрозорих клубків та кілець, що розсіюються. Вночі і в сутінках батареї, що стріляють без полум'ягасників, демаскують себе спалахом пострілів (у вигляді коротких язиків полум'я блідо-рожевого чи червоного кольору) та відблисками пострілів на фоні неба чи узлісся (при малих кутах укриття).

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Міномети

вдень за відсутності вітру спостерігається характерний струмінь диму, спрямований у бік пострілу на висоті 10-15 м. Інколи разом зі струменем утворюється димове кільце, що здіймається на висоту до 15-20 м. За наявності вітру ознаки диму спостерігаються погано і в більш короткі проміжки часу;

вночі може спостерігатися невеличка заграва або спалах над гребенем укриття, як правило, на фоні місцевих предметів, розміщених за вогневою позицією (передній схил висоти, узлісся і т. ін.);

при незначній глибині укриття вночі, а в хмарну погоду і вдень, спостерігаються спалахи овальної форми червоного кольору, що утворюються під час пострілу:

звук пострілу з міномета глухий і легко відрізняється від інших звуків. Вночі звук чути краще, ніж вдень. Звук пострілу завжди: випереджає звук розриву міни.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Реактивні системи залпового вогню

Ракетні системи залпового вогню (РСЗВ), як правило, займають закриті ВП на віддалі 4-10 км від переднього краю і сильно демаскують себе стрільбою, при цьому вдень за відсутності вітру спостерігаються темні клуби диму та активної ділянки траєкторії і велика хмара диму та пилу на вогневій позиції. Під час вітру – темні клуби диму в кінці активної ділянки траєкторії і велика хмара диму та пилу на вогневій позиції. Під час вітру темні клуби диму в кінці активної ділянки траєкторії швидко розсіюються і стають малопомітними, хмара диму і пилу над ВП також розсіюється і витягується в той бік, куди дує вітер.

За відсутності вітру хмара розсіюється тільки через 20 с і більше після стрільби.

Хмара пилу і диму, що утворюється на ВП, набуває кольору залежно від ґрунту на вогневій позиції.

Вдень у хмарну погоду і вночі видно заграву, що збільшується, і блискучі траси від згорання реактивного заряду (активна ділянка траєкторії).

Звук при стрільбі РСЗВ різкий і протяжний.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Протитанкові засоби

Пускові установки протитанкових керованих ракет (ПТКР) і протитанкові гармати розміщують, як правило, на танконебезпечних напрямках поблизу висот та пагорбів, на їх схилах, околицях гаїв та чагарників, біля садів, на околицях населених пунктів, біля доріг та окремих споруд.

Демаскуючими ознаками позицій ПТКР є:

струмінь розжарених газів і траса ракети при пострілі;

дим і пил у місцях пуску;

погано замасковані пускові установки;

періодичний рух людей до одного й того самого місця.

Пускові установки ПТКР можуть бути виявлені в момент висування на позиції із укриття або під час скидання маскувальних елементів.

Демаскуючими ознаками протитанкової гармати є:

періодичний рух людей біля однієї й тієї самої точки місцевості, яка за своїм положенням дає можливість передбачити наявність гармати;

характерні окреслення ствола у верхній частині щитового укриття, які видно крізь маскування;

зів'яла рослинність на околиці чагарника чи лісу.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Танки і самохідні артилерійські установки

Танки і самохідні артилерійські установки під час руху демаскують себе шумом двигуна та лясканням гусениць, а в суху погоду, крім того, пилом, що піднімають.

Противник в обороні нерідко використовує танки як нерухомі броньовані вогневі точки, розміщуючи їх на спеціально обладнаних позиціях. Таку позицію танку можна виявити по щойно викопаній землі і по башті танка, що виступає над окопом, а також за демаскуючими ознаками, характерними для протитанкових гармат.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Кулемети

Кулемети слід шукати в окремих окопах і траншеях на тих ділянках місцевості, звідки противник може вести боковий вогонь для прикриття підступів до своїх позицій або звідки можливий широкий фронтальний обстріл.

Кулемет, якщо з нього не ведуть вогонь, знайти важко. Виявити його може погано замаскований окоп, блиск металевих нефарбованих частин, рух піднощиків патронів.

Кулемет в окопі виявляють за такими ознаками:

насип поблизу кулемета буває вище, ніж на інших частинах окопів;

місцевість у секторі обстрілу розчищена;

окоп для кулеметів часто виноситься від траншеї вперед;

дротяна загорожа, розміщена попереду кулемета, інколи має меншу висоту, ніж на решті загорожі.

Стріляючий кулемет виявляють за звуком пострілів і за ледь видимим струменем білого диму на темному фоні, а в хмарну погоду, сутінки і вночі - за спалахами пострілів.

Взимку сніг попереду кулемета розтає та чорніє від порохового диму.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Радіолокаційні станції

Радіолокаційні станції противника, призначені для розвідки рухомих цілей, розміщуються, як правило, на схилах висот, звернених в бік наших військ (на рубежах артилерійських спостережних пунктів).

Демаскуючими ознаками радіолокаційних станцій є:

зовнішній вигляд станції;

наявність різних агрегатів комплексу станції, розміщених компактно на невеликому майданчику;

характерний звук деяких типів агрегатів живлення радіолокаційної станції.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Спостережні пункти

Спостережні пункти противника, як правило, розмішують на схилах висот і на різних місцевих предметах, що забезпечує характерний огляд розміщення наших військ.

Найчастіше спостережні пункти виявляються під час їх обладнання і зайняття, під час зміни спостерігачів і при налагодженні ліній зв'язку.

Демаскуючими ознаками спостережного пункту є:

періодична поява та швидке зникнення на певному місці людей або проекція на фоні будь-якого місцевого предмета (на фоні неба) голови спостерігача або приладів спостереження.

викинута земля, що свідчить про роботу з обладнанням спостережного пункту;

поява нових місцевих предметів (кущів і т. ін.);

зміна форми і кольору місцевих предметів і рослинності в результаті їх використання для маскуванню спостерігача;

телефонні проводи, що підходять до спостережного пункту, рух уздовж них телефоністів, що прокладають або лагодять лінію, взимку протоптані в снігу стежки;

рух поодиноких людей, що повторюється приблизно в один і той же час (зміна спостерігача, піднесення їжі);

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Демаскуючими ознаками спостережного пункту є:

- періодична поява перископа (приладу) з окопу або з іншого укриття;
  - блиск оптичних приладів у тих випадках, коли сонце знаходиться позаду нашого спостерігача (до цього необхідно ставиться обережно, оскільки блиск можуть дати і інші предмети);
  - спостережна щілина, що спостерігається у вигляді темної горизонтальної смужки на місцевості або на будь-якому місцевому предметі;
  - темна пляма на фоні листя дерев, невдало замаскований штучний майданчик для спостереження на дереві, хитання верхівок дерев у тиху погоду;
  - струмінь диму при обігріванні спостережного пункту в холодну погоду;
  - наявність джерел квантового випромінювання вночі.
- Слід мати на увазі, що спостережні пункти можуть розміщуватися у штучних місцевих предметах: камені, пні, пам'ятнику, стогу сіна і т. ін.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Траншеї, окопи, бліндажі та інші польові споруди

Траншеї викопують, як правило, на передніх схилах висот, що забезпечує найкращий огляд і обстріл попереду розташованої місцевості. На місцевості, що поросла лісом, густим чагарником і в населених пунктах, траншеї, як правило, виносять вперед від узлісся (околиці населеного пункту).

Окопи, бліндажі та інші польові споруди легше всього виявити в період їх обладнання або робіт щодо їх розчищення та удосконалення. Готові окопи (траншеї) розпізнають за наявністю свіжої землі у вигляді тонких жовтих або темних смуг (залежно від ґрунту) і за кольором маскування, що відрізняється від навколишнього фону, а також за рухом людей у них (якщо вони не в повний профіль).

Окоп (траншея) з перекриттям має вигляд хвилястої смуги (влітку жовтої, взимку темної), що відрізняється кольором від навколишньої місцевості.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Траншеї, окопи, бліндажі та інші польові споруди

Бійниці спостерігаються у вигляді темних впадин у товщі бруствера.

Взимку бійниці можна виявити за слідами розчищення снігу. До відкриття вогню бійниці можуть бути накриті сіткою або підручним матеріалом під колір оточуючої місцевості.

Випуклості у товщі бруствера дозволяють припустити наявність кулемета, спостережного пункту, бліндажу або іншої вогневої споруди. Бліндажі слід шукати між лініями окопів по напрямку ходів сполучення. Часто їх виявляють по диму від печей, що топлять у холодну погоду.

Ходи сполучення відрізняються від траншеї за розміщенням (йдуть з тилу до фронту) і будовою (менше обладнані для застосування вогневих засобів).

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Деревоземляні та довгочасні вогневі споруди

Дерево-земляні та довгочасні споруди розміщуються, як правило, у таких місцях, звідки можна вести фронтальний і боковий вогонь, їх слід шукати на схилах висот, на узліссях, у підвалах крайніх будинків населених пунктів, на перехрестях вулиць, на поворотах траншей і загороджень.

Дерево-земляні вогневі споруди завжди видно на місцевості у вигляді пагорбів, що інколи відрізняються від природних у вигляді темних плям, взимку сніг біля амбразури розтає і чорніє від порохового диму.

Довгочасні вогневі споруди, а також його бронебашти і амбразури до введення в дію вогневих засобів, як правило, бувають приховані від наземного спостереження вертикальними масками або замасковані під будь-який місцевий предмет (будівлю, чагарник, огорожу).

Під час стрільби з вогневих споруд звук глухий.

Під час попадання снаряда в бетон, каміння або в броню димова хмара від розриву снаряда з підривною на фугасну або уповільнену дію буває широкою і низькою. Крім цього, при влученні снаряда в бетон спостерігається яскраве полум'я, до хмари диму примішується сірий цементний пил. Після кількох прямих влучень починають виразно виступати із-за маскування контури бронекуполів, оголяються частини стін, кути будівлі і т. ін.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Дротяні загородження

Дротяні загородження зводять перед окопами і між ними, а також попереду довгочасних вогневих споруд, кулеметних, а інколи і гарматних окопів. Спостерігач може виявити дротяне загородження по кілках, розміщених у відносно правильному порядку. На околиці лісу дротяні загородження можуть здаватися спостерігачу рядом пнів однакової висоти, а на снігу – темною смугою.

Дротяні загородження, що під напругою виявляють за наявністю на стовпах (кілках) мармурових ізоляторів, гуми, руберойду та інших ізоляційних матеріалів, а також за наявністю згорілої трави біля загорожі, вночі по видимих іскрах, що зіскакують з дроту на траву, яка його торкається.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Мінні поля

Мінні поля, як правило, встановлюють перед дротяною загорожею і в проміжках між нею, між ротними (взводними) опорними пунктами, а також на прихованих підступах, на дорогах і в різних тіснинах. Демаскуючими ознаками мінного поля можуть бути: перекопана земля, зім'ята рослинність, горбики над мінами, неприбрана після встановлення мін земля, просідання маскувального шару ґрунту над міною, зміна кольору трави, протягнуті над землею дроти та шнури, загублені або забуті підбивниками інструменти, упакування, етикетки від упакування, орієнтирні кілки, а інколи і знаки, що позначають мінне поле.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Штаби і командні пункти

Штаби і командні пункти розміщуються в місцях, що приховані від наземного спостереження (в лісі, в яру, в населених пунктах і т. ін.).

Ознаки розміщення штабу (командного пункту) такі:

рух спеціальних і легкових машин, мотоциклів, поодиноких солдат до місця розташування штабу (командного пункту) і назад;

підхід до одного місця кількох ліній дротового зв'язку з різних напрямків, наявності радіостанції;

підсилена охорона району і розташування у ньому помітної артилерії на вогневих позиціях;

наявність поблизу району майданчика для посадки літаків та вертольотів зв'язку;

в населених пунктах, як правило, повністю чи майже повністю відсутні місцеві жителі. Біля в'їзду до населених пунктів шлагбаум і охорона.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Підготовка противника до наступу

Підготовка противника до наступу може бути виявлена за такими ознаками:

інтенсивний рух військ противника до лінії фронту;

інтенсивний рух транспорту з тилу до фронту з вантажем, а в зворотному напрямку переважно без вантажу;

пожвавлена діяльність розвідувальних груп противника, розвідка боєм, інтенсивна діяльність повітряної розвідки;

розвиток інженерних робіт, обладнання позицій і нових спостережних пунктів, ремонт та укріплення мостів, прокладання колонних шляхів і т. ін.;

прокладання лінії зв'язку;

поява нових артилерійських і мінометних батарей і зміна характеру ведення вогню (пристрілка);

розмінування противником мінних полів (прокладання проходів);

шум двигунів танків і брязкіт гусениць під час зайняття танками вихідних позицій;

пожвавлення в траншеях, зміна режиму поведінки противника, поява рекогносцированих груп.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Підготовка противника до відходу і заміни частин

Ознаками підготовки противника до відходу є:

інтенсивний рух військ противника і автотранспорту з вантажами від фронту в тил, евакуація тилкових закладів, штатів і шпиталів; евакуація або знищення складів;

обладнання оборонних позицій в тилу та зайняття їх військами;

активізація дій розвідки (патрулів), посилення вогню артилерії, виведення в перший ешелон танкових підрозділів, активне застосування димів; посилені контратаки противника на наші наступаючі підрозділи (частини);

активізація в тилу робіт щодо обладнання різних загороджень, підготовка до підриву мостів.

ДЕМАСКУЮЧІ ОЗНАКИ

Заміна частин противника

інтенсивний рух противника від фронту і до фронту;

зміни в поведінці солдатів противника, в ділянках траншей, які спостерігаються;

зняття лінії зв'язку і прокладання нових ліній зв'язку;

поява окремих спостерігачів (груп), що вивчають поле бою;

зміни в розміщенні вогневих засобів противника і характеру їх діяльності;

поява автомобілів (тягачів, танків, БТР, БМП) з новими розпізнавальними знаками.

Трете навчальне питання

Зміст та порядок цілевказання під час пристрілювання за сторонами світу, спостереженням знаків розривів та за виміряними відхиленнями.

Пристрілювання ведуть за виміряними відхиленнями або із спостереженням за знаками розривів.

За виміряними відхиленнями пристрілювання ведуть за допомогою далекоміра, спряженого спостереження, секундоміра, радіолокаційної станції, підрозділу звукової розвідки і вертольота.

Пристрілювання із спостереженням за знаками розривів застосовують, коли пристрілювання за виміряними відхиленнями за допомогою далекоміра або спряженого спостереження ускладнене (туман, дощ, сніг та т.ін.), а за допомогою інших технічних засобів неможливе.

Пристрілювання забезпечують надійним та безперервним спостереженням розривів, для чого:

визначають (оцінюють) відхилення розривів від цілі за дальністю в метрах (знаки розривів), а за напрямком – в поділках кутoměра;

оцінюють категорії розривів (повітряний, наземний) під час рикошетної стрільби;

оцінюють категорії розривів (повітряний, наземний, “клювок”) і вимірюють кут місця розривів у повітрі від горизонту спостережного пункту (вертикальний кут між повітряним розривом і ціллю) під час стрільби снарядами з дистанційним підривником (трубкою).

Місце розриву визначають у момент його появи за спалахом та хмаркою розриву, за місцем падіння осколків або по вирві. Дослідити хмарку розриву й дати оцінку його знаку можна лише під час бокового відносно лінії спостереження вітру.

Перший розрив спостерігають неозброєним оком або за допомогою приладу з найбільшим полем зору; для чого спочатку помічають місце, де відбувся розрив, а потім виміряють його відхилення від цілі.

Якщо перший розрив не помічено, здійснюють наступний постріл на цих же або на змінених установах з метою отримати розрив на спостережній ділянці місцевості.

Відхилення розривів від цілі (центру групової цілі) за дальністю в метрах визначають за допомогою приладів.

Якщо не можна визначити відхилення розривів від цілі за дальністю в метрах, їх місцеположення відносно цілі оцінюють як переліт або недоліт; переліт позначають знаком “+” (плюс), а недоліт знаком “-” (мінус).

З метою виключення можливості радіоперехоплення противником даних про положення наших військ під час передачі координат спостережених пунктів (СП) та вогневих позицій (ВП), необхідно виключити саму передачу навіть кодованих координат елементів бойового порядку.

В такому випадку ціль визначається тільки прямокутними координатами, а будь-який спосіб коректування артилерійського вогню повинен зводитися до коректування за сторонами світу.

Коректувальник артилерійського вогню визначає та передає по радіозв'язку прямокутні координати та розміри цілі, після чого готується до коректування вогню артилерії, для чого:

визначає дальність до цілі від СП (достатньо з точністю до 500 м), наприклад $D_k = 2500$ м;

визначає дирекційний кут напрямку спостереження цілі із СП (з точністю до великих поділок кутоміру), наприклад $\alpha_{\text{ц}} = 18-90 \approx 19-00$;

готує до проведення перерахунків координат графік (рис. 1), для чого через перехрестя, яке приймається за центр цілі, по значенню $\alpha_{\text{ц}}$ проводить лінію – напрямок спостереження на ціль (лінію спотереження).

Після засічки розриву коректувальник:

окомірно визначає відхилення розриву від цілі по лінії спостереження та бокових відхилень в метрах (якщо відхилення по лінії бокових відхилень визначено в тисячних за допомогою шкали оптичного приладу, то по формулі “тисячної” його величина раховується в метрах);

наносить розрив на графік (масштаб $100 \text{ м} = 1 \text{ см}$) відносно центра цілі по лінії спостереження та бокових відхилень;

визначає відхилення розриву від цілі в метрах за сторонами світу або за осями координат (масштаб $100 \text{ м} = 1 \text{ см}$) та доповідає їх на ВП, наприклад “ЮГ 310, ВОСТОК 300”.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Що повинен знати курсант у результаті вивчення навчальної дисципліни УДАП?;

Що повинен вміти курсант у результаті вивчення навчальної дисципліни УДАП?.

Яке призначення артилерійських підрозділів?

Який бойовий порядок артилерійських підрозділів?

Які види вогню артилерії?

Національна академія сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного

Кафедра РВ і А

УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ

**Викладач – ГАВРЮШИН Євген
Володимирович**